

Vuosikertomus 1997

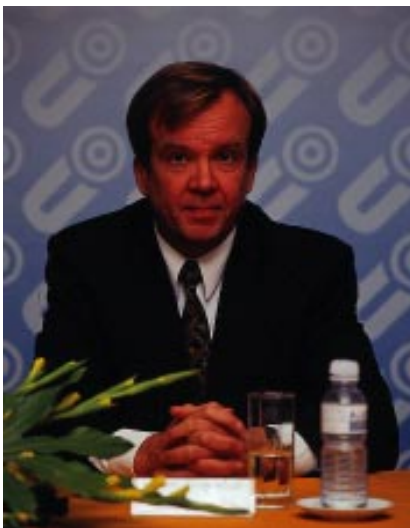

 Uponor

Toimitusjohtajan puheenvuoro

Vuosi 1997 ei ollut tasainen ja helppo vuosi, mutta olen iloinen voidessani jälleen kerran todeta, että onnistuimme säilyttämään sekä myynnin että kannattavuuden verrattain hyvällä tasolla. Voimakkaan kasvun käynnistäminen on vaatinut ponnistuksia koko organisaatiolta ja sitonut sekä henkisiä että rahallisia resursseja. Näiden hankkeiden tulokset näkyvät vasta tulevaisuudessa.

Heinäkuussa julkistimme kaupan, jolla ostimme vähemmistöosuuden saksalaisesta Unicolor-ryhmästä ja aloitimme läheisemmän yhteistyön kehittämisen jo ennestään tuttujen kumppanien kesken. Tähän mennessä on sovittu useista yhteistyöhankkeista tuotekehityksessä ja tuotannossa. Alustavat kokemukset ovat myönteisiä ja osoittavat, että toisiaan täydentäviä osaamisalueita on yllättävän monia.

Vahvistimme lämminvestialueen markkinointia myös neljällä muulla yritysostolla Saksassa, Pohjois-Amerikassa ja Tanskassa. Alkuvuoden puolella ostimme Pohjois-Irlannista kaapeliputkityhtiön, joka merkittävällä tavalla vahvistaa sekä alan järjestelmäosaamistamme ja -tarjontaamme että täydentää strategista asemaamme Brittein saarilla. Toivotan kaikkien näiden yhtiöiden henkilökunnat lämpimästi tervetulleiksi osaksi Uponoria!

* * *

Vuonna 1997 käynnistetty investointiohjelma on varsin mitattava. Lähes puolen miljardin markan investoinnit viime vuonna ja tälle vuodelle budjetoitu samaa tasoa oleva summa vastaa suuruusluokaltaan viiden edellisvuoden investointeja yhteensä. Uponorin mittakaavassa summa on merkittävä; yhtiömme muuttuu sen avulla nopeasti hyvin toisenlaiseksi yhtiöksi kuin se on tänä päivänä.

Käynnissä olevan investointiohjelmamme tulokset tulevat näkymään uusina tuotejärjestelminä ja uusina palveluina asiakkaille. Lämminvestijärjestelmien puolella kehitämme koko ajan järjestelmätarjontaamme sekä uusiin raaka-aineisiin ja uuteen teknologiaan pohjautuvia ratkaisuja; näistä on jo esitelty esimerkkejä asiakkaille valituilla markkinoilla. Kunnallisteknisellä puolella olemme viime vuosien aikana korvanneet monia ns. standardituotteita uuden sukupolven järjestelmillä, jotka tarjoavat asiakkaille kokonaisratkaisuja, parempia ominaisuuksia ja lisää tehokkuutta. Uskon, että muutoksen suunta jatkuu samana ja markkinoille tuodaan yhä enemmän uudenaikaisia muoviputkituotteita, joilla edelleen vahvistetaan muovin suosiota kilpaileviin materiaaleihin nähden.

Vahvistaaksemme omaa uusiutumiskykyämme ja asemaamme alan kehitysjohtajana aiomme tänä vuonna nostaa kehityspanostustamme huomattavasti. Tavoitteenamme on kehitystyön lisäksi nopeuttaa tuotteiden markkinoilletuloa.

Ympäristötietoisuuden kasvu kaikilla Uponorin päämarkkinoilla lisää asiakkaiden ja loppukäyttäjien kiinnostusta ympäristön kannalta hyödyllisiin tuotteisiin ja ratkaisuihin, mikä on Uponorille kehittyneiden muoviputkijärjestelmien valmistajana myönteinen asia. Uponor on ottanut ympäristön suhteen aktiivisen asenteen ja pyrkii kehittämään tuotteita, joilla ympäristöongelmia voidaan ehkäistä ennalta tai ratkaista. Tuote- ja palvelutarjonnan lisäksi konsernin liiketoimintayksiköt tekevät työtä kestävän kehityksen eteen säästämällä luonnonvaroja kaikin mahdollisin tavoin. Viime vuonna esimerkiksi Wirsbo Bruksin tuotanto Ruotsissa sai EMAS-hyväksynnän omasta ympäristöohjelmastaan. Vastaava hyväksyntähän on jo Uponor AS:llä Tanskassa ja työtä viedään eri muodossaan eteenpäin monissa muissa yksiköissä.

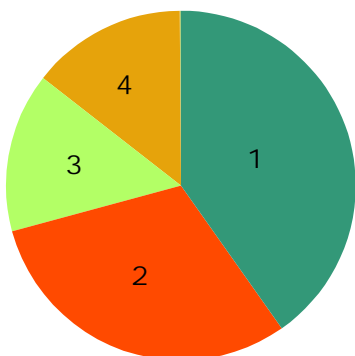
Vuonna 1997 otimme jälleen askeleita yhteistyön lujittamiseksi olemassaolevien ja uusien asiakkaiden—tai kumppanien—kesken. Lämpimät kiitokset kaikille hyvästä yhteistyöstä ja menestystä alkaneelle vuodelle 1998!

Heikki Mairinoja

Uponor-konserni	1993	1994	1995	1996	1997	Vuosi 1997 valuutoissa ⁵⁾		
	MFIM	MFIM	MFIM	MFIM	MFIM	MUSD	MDEM	MECU
Liikevaihto	3 411	3 692	3 590	3 761	4 169	800	1 391	710
Liikevoitto	224	327	265	296	293	56	98	50
Liikevoitto, %	6,6%	8,9%	7,4%	7,9%	7,0%			
Tulos ennen veroja ¹⁾	120	248	193	245	273	52	91	47
Tulos ennen veroja, %	3,5%	6,7%	5,4%	6,5%	6,6%			
ROI ²⁾	12,9%	20,6%	18,4%	18,7%	17,1%			
ROE ³⁾	19,7%	26,7%	21,1%	22,9%	22,9%			
Omavaraisuus ⁴⁾	22,4%	25,1%	27,8%	33,9%	31,6%			
Nettonvestoinnit	67	210	186	251	480			
Henkilöstö 31.12.	3 065	3 210	3 317	3 542	3 680			

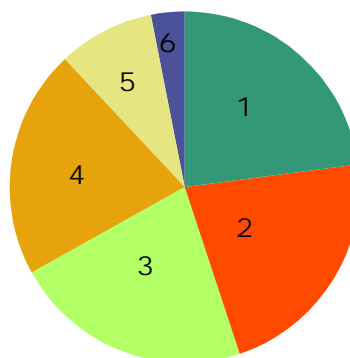
¹⁾ Tulos ennen veroja ja satunnaiseriä.
²⁾ Sijoitetun pääoman tuotto, tulos ennen rahoituskuluja korollisesta pääomasta.
³⁾ Oman pääoman tuotto, tulos ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja vähennettynä prosentteina omasta pääomasta ja vähemmistöosuudesta.
⁴⁾ Oman pääoman ja vähemmistöosuuden osuus prosentteina taseen loppusummasta.
⁵⁾ Vaihtokurssi vuoden 1997 keskiarvon mukaan.

Liikevaihto liiketoiminta-alueittain

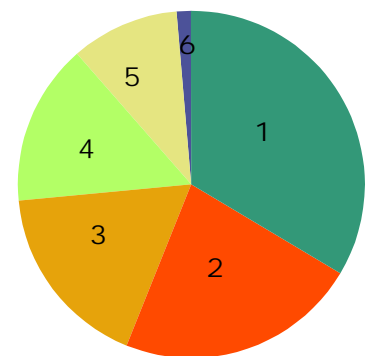
- 1 Lämminvesijärjestelmät 40%
- 2 Kunnallistekniikka 31%
- 3 Kiinteistötekniikka 15%
- 4 Kaasujärjestelmät 14%

Liikevaihto markkina-alueittain

- 1 Pohjoismaat 23%
- 2 Saksa 22%
- 3 Muu Eurooppa 22%
- 4 Pohjois-Amerikka 21%
- 5 Iso-Britannia 9%
- 6 Muut 3%

Henkilöstö markkina-alueittain

- 1 Pohjoismaat 33%
- 2 Saksa 22%
- 3 Pohjois-Amerikka 18%
- 4 Muu Eurooppa 15%
- 5 Iso-Britannia 10%
- 6 Muut 2%

Katsaus vuoteen 1997

Turvallisuus, toiminnallisuus ja taloudellisuus, ympäristöystävällisyys...siinä tärkeimmät perusteet, kun Norjassa lähdettiin rakentamaan yhtä maan suurimmista rakennushankkeista eli Gardermoenin lentokenttää Os- lon liepeillä. Lentokenttä, mu- kaanluettuna kiitoradat, matkus- tajarakennukset ja lentokonehal- lit, on pinta-alaltaan huikeat 13 km².

Kaksi Uponor-yhtiötä on mukana toteuttamassa hanketta: Wirsbo PEX-putkien toimittajana len- tokentän lämminvesijärjestel- miin ja Uponor AS ilmastoin- nin ja kunnallistekniikan putkien toimittajana.

Wirsolle lentokenttähanke on suurin koskaan toteutettu PEX-toimitus: sen suuruutta kuvaa se, että työmaalle toi- mitettiin kaikkiaan 128.000 metriä PE-X-putkea, yli 200 jakotukkia, 135.000 metriä Meltaway-putkea ulkopuolis- ten kulkuväylien sulattami- seen sekä 7.500 metriä eristet- tyä Ecoflex-putkea.

Uponorin tarjonta asiakkaalle koostuu hyvästä tuotteesta ja asiakkaan tarpeiden mukaisesta palvelupaketis- ta. 'Sähköiset palvelut' ovat nousemassa yhä tärkeämpään asemaan henkilökohtaisen asiakaspalvelun rinnal- le. Kuvassa otos saksalaisen Veltan online-palveluista.

1997 oli merkittävä vuosi Mondial-paineputkijärjestelmälle, jota Yhdysvalloissa markkinoidaan nimellä Ultra-Blue. Tuotetta kohtaan on osoitettu poikkeuksellisen voimakasta kiinnostusta. Espanjassa ensimmäinen Mondial-toimitus oli suuri projekti Granadassa, yhteensä yli 11 kilometriä 12,5 ja 16 barin paineluokan putkea. Portugalissa toteutettiin mittava Mondial-koulutusohjelma (kuva). Yhdysvalloissa Uponor ETI:n Ultra-Blue tuotanto läpäisi joukon tärkeitä hyväksyntätestejä ja myös Amerikan vesilaitosten hyväksyntä saatiin tämän vuoden alussa. Englannissa vihittiin loppuvuodesta käyttöön Mondial-tuotannon laajennus.

Myös Mondialin tuotantotekniikan kehityksessä otettiin merkittävä edistysaskel, kun aiemmin käytetty eräprosessi onnistuttiin vuosien kehitystyön jälkeen muuttamaan jatkuvaksi.

Yhdysvalloissa esitelty tarkastuskaivo.

Tehdäkseen PE-X-järjestelmien liitinvalikoiman vieläkin paremmaksi, Wirsbo esitteli vallankumouksellisen uutuuden: kokonaan muovisen liittimen, joka on valmistettu kestävästä PLS-muovista eli polysulfonisista. Järjestelmän kruunaa se, että PLS:stä valmistetut liittimet ovat täysin puhdaita eivätkä liuota haitallisia aineita juomaveteen—aivan samoin kuin PE-X -putket—mikä on tärkeä seikka juomaveden laadusta huolta kantaville.

Lämminvesijärjestelmät

Uponor on maailmanlaajuisesti merkittävä asuntojen sekä teollisuus- ja toimitilojen lattialämmitysjärjestelmien ja niissä käytettävien muoviputkijärjestelmien valmistaja. Lattialämmityksen ohella näitä putkijärjestelmiä käytetään myös pienimuotoisiin kaukolämpöratkaisuihin, rakennusten talousvesiputkituksiin sekä vesipatterien putkituksiin.

Uponorin lämminvesijärjestelmissä, joita myydään lähes kaikilla mantereilla, käytetään laadukkaita ja testattuja materiaaleja; esimerkiksi järjestelmän runkona käytetään kestävää PE-X- tai PPR -muoviputkea tai muovi-metallimonikerrosputkea. Järjestelmät soveltuvat erilaisiin rakennustapoihin ja -tekniikoihin sekä monenlaisiin ilmastoihin.

Lattialämmitysjärjestelmien perusosia, putkia ja liittimiä, täydentää monipuolinen nykyaikainen ohjaus- ja säätöautomaatiikka. Itse tuotteiden lisäksi Uponor tarjoaa asentajille, konsulteille ja jakeluportaalille monipuolista teknistä tukea sekä laajamittaisia koulutusohjelmia.

Kunnallistekniikka

Kunnallistekniselle asiakaskunnalle Uponor tarjoaa korkealaatuisia putkijärjestelmiä sekä vesijohto- että viemäriverkostojen rakentamiseen. Uponorilla on laaja ja kasvava uutta teknologiaa edustava tuotevalikoima, muun muassa orientoidusta PVC:stä valmistettu erikoisvahva paineputkijärjestelmä Mondial sekä kevyet ja kestävät Ultra-Rib ja Ultra-Corr -viemäriputkijärjestelmät, ja tietenkin kattava valikoima perinteisiä putkia ja yhteitä. Kattava valikoima muovikaivoja ja -yhteitä tekevät järjestelmät täydellisiksi. Liitoksissa hyödynnetään uusinta osaamista ja nykyaikaisia ratkaisuja. Uudenaikaisen liitosteknologian ansiosta putkistot ovat tiiviitä ja kestäviä vaikeissakin oloissa.

Uponorin kunnallisteknisiä tuotteita ja järjestelmiä valmistetaan ja myydään lähes koko Euroopassa sekä Yhdysvalloissa ja niiden vientiä harjoitetaan pääasiassa Venäjän lähialueille, Lähi-itään ja Afrikkaan.

Katsaus vuoteen 1997

Vuonna 1997 Uponor toi pohjoismaisille markkinoille uuden polypropeenisen sisäviemärijärjestelmän, Uponor HTP:n. Uusi raaka-aine tarjoaa useita merkittäviä etuja, kuten parempi iskunkestävyys kylmässä, korkeampien lämpötilojen kesto sekä hitsattavuus. Keltaisten merkintöjen avulla

järjestelmän osat erottuvat selkeästi varastoissa ja työmailla.

Merkittävä osa uuden järjestelmän markkinointia oli koulutus. Esimerkiksi Suomessa lähes 600 ammattilaista sai perustiedot uudesta Uponor HTP:sta.

Putkistojen korjaus ja uusiminen ovat merkittävä liiketoiminta maailmanlaajuisesti. Vuosikymmeniä sitten maahan kaivetut, useimmiten sementistä, tiilestä tai valuraudasta valmistetut putkistot vanhenevat. Kaivataan uusia ratkaisuja, jotka ovat luotettavia ja kestäviä ja jotka on helppo asentaa, jotta saneeraustyön haittavaikeudet ihmisille ja ympäristölle voidaan minimoida.

Uponorilla on useita erilaisia ratkaisuja vanhojen putkistojen korjaukseen, esimerkiksi uusin Saksassa lanseerattu viemäriputkien saneerausjärjestelmä nimeltä Omega-Liner (kuvat) ja Englannissa esitelty Upex-niminen järjestelmä, jolla voidaan kunnostaa vanhoja valuraudasta tehtyjä kaasuputkistoja.

Viemärijärjestelmään kuuluvien kaivojen valmistus aloitettiin Marlossa Saksassa. Tuotteet ovat yhteensopivia sekä Ultra-Rib ja Ultra-Rib2 -järjestelmien että tavantomaisten sileäpintaisten putkituotteiden kanssa.

Uponal-järjestelmäkaivon asennus on nopeaa ja kevyttä ja lopputuloksena on tiivis, luontoa rasittamaton ratkaisu jäteveden käsittelyyn.

Vuonna 1997 laajennettiin polyeteeniputkikyhteiden valikoimaa ja tuotantokapasiteettia. Sähköhitsausyhteiden myynti on kasvanut yli kolminkertaiseksi siitä, kun Uponor osti Aldyl-liiketoiminnan vuonna 1991.

Lämminvesimarkkinoiden yksi nopeimmin kasvavista lohkoista on monikerros- eli komposiittiputket. Tuote, jossa yhdistyvät sekä PE-X:in hyvät puolet että alumiinin vahvuudet, avaa muoviputkelle ovia kokonaan uudentyyppisiin käyttökohteisiin.

Kaasujärjestelmät

Uponor valmistaa ja markkinoi maakaasun ja nestekaasun jakeluputkistoja kasvaville maailmanmarkkinoille. Uponorin laaja kansainvälinen toiminta sekä putkijärjestelmien ja polyeteeniteknologian osaaminen edustavat alan kärkeä maailmassa. Erityisesti niillä markkina-alueilla, joilla kaasun hyödyntäminen on kasvussa, arvostetaan Uponorin järjestelmätarjontaa, jota täydentävät asiakkaille ja yhteistyökumppaneille lisäarvoa tuovat palvelukokonaisuudet, kuten asennusmenetelmien ja tuotteiden kehitykseen keskittyvät tiimit.

Uponorin kaasujärjestelmäliiketoiminnan laajuutta kuvaa se, että myyntiä harjoitetaan vakituisesti yli 50 maahan. Tuotteet valmistetaan tehtaissa, jotka sijaitsevat Englannissa, Yhdysvalloissa, Argentiinassa, Espanjassa, Portugalissa, Saksassa, Unkarissa, Tanskassa, Ruotsissa ja Suomessa.

Kiinteistötekniikka

Kotimarkkinoillaan Itämeren ympäristössä Uponor on johtava kiinteistötekniikan putkijärjestelmien toimittaja; enenevässä määrin toimintaa on nykyään myös keski- ja etelä-Euroopassa. Uponorin tuotevalikoima kattaa rakennusten talousvesi- ja viemärintijärjestelmät, tontin jätevesien käsittelyjärjestelmät sekä sähkö- ja datakaapelien suojaputkijärjestelmät. Myös jätevesien öljynerotimet kuuluvat tuotevalikoimaan.

Monipuolisen, erilaisiin käyttökohteisiin ja -tarpeisiin suunnatun tuotetarjonnan vuoksi Uponorilla on hallussaan alan kattavin tekninen ja järjestelmäosaaminen. Yhdessä laajan tuotevalikoiman ja asiantuntevan asiakaspalvelun kanssa ne tekevät Uponorista luotettavan kumppanin, kun haluat rakentaa tulevaisuuttasi.

Organisaatio

Konsernin johtoryhmä vasemmalta lukien: Jukka Rausti, Heikki Mairinoja, Åke Forssell, Pia Björk, Kari Norbäck ja Keith Lyons.

Konsernin johtoryhmä ja johtajat

Heikki Mairinoja, toimitusjohtaja (Espoo)
Pia Björk, talous- ja hallintojohtaja (Espoo)
Åke Forssell, johtaja, Lämminvesijärjestelmät (Nyon, Sveitsi)
Keith Lyons, johtaja, Kaasujärjestelmät (Crawley, Englanti)
Kari Norbäck, johtaja, Kiinteistötekniikka (Espoo)
Jukka Rausti, kehitysjohtaja & johtaja, Kunnallistekniikka (Espoo)

Frank Bailor, kehitysjohtaja, Lämminvesijärjestelmät, Pohjois-Amerikka
& toimitusjohtaja Uponor ETI Company (Hockessin, Yhdysvallat)
Allan Hansson, kehitysjohtaja, Lämminvesijärjestelmät (Virso, Ruotsi)
Jaakko Larjomaa, johtaja, Mergers & Acquisitions (Espoo)
Björn Olsson, johtaja, Kunnallistekniikka (Fristad, Ruotsi)
Antti Pohjonen, kehitysjohtaja, Lämminvesijärjestelmät (Nastola)

Liiketoimintayksiköt

Argentiina: Uponor Aldyl S.A., toimitusjohtaja Juan Carlos Martinez
Englanti: Uponor Ltd., toimitusjohtaja Shaun Bokor
Espanja: Uponor Resiplast S.A., toimitusjohtaja Duarte Araujo
Irlanti: Uponor Ltd., toimitusjohtaja Terry Owens
Norja: Uponor AS, toimitusjohtaja Ole Hamnvik
Portugali: Ecoplás SA & Termoplás SA, toimitusjohtaja Duarte Araujo
Puola: Uponor Polska Sp. z o.o., toimitusjohtaja Johan Slotte
Ranska: Uponor Ryb S.A., toimitusjohtaja François-Xavier Roger
Ruotsi: Uponor AB, toimitusjohtaja Magnus Kärestedt

Konsernijohdon vastuualueet

1.1.1998

Heikki Mairinoja Toimitusjohtaja	Åke Forssell Johtaja (Varalla: Allan Hansson)	Keith Lyons Johtaja	Jukka Rausti Johtaja	Kari Norbäck Johtaja	Pia Björk Johtaja
-------------------------------------	--	------------------------	-------------------------	-------------------------	----------------------

Liiketoiminta-alueet ja konsernivastuut

Lämminvesi- järjestelmät	Kaasujärjestelmät	Kehitys Kunnallistekniikka	Kiinteistötekniikka	Talous & hallinto
-----------------------------	-------------------	-------------------------------	---------------------	----------------------

Liiketoimintayksiköt

Polytherm- järjestelmät Wirsbo-järjestelmät Velta-järjestelmät CCL-tuotanto Hewing-tuotanto Lämminvesijärjestel- mät Pohjois-Amerikka Ecoflex Uponor Puola	Uponor UK Uponor Aldyl Co. Uponor Aldyl SA Uponor Irlanti	Uponor ETI Uponor Anger Uponor Ryb Uponor Resiplast Uponor Portugali Uponor Unkari	Uponor Suomi Uponor Ruotsi Uponor Tanska Uponor Norja Uponor Hausabflusstechnik
---	--	---	--

Konsernitoiminnot

Henkilöstöhallinto	Vienti	Tutkimus ja teknologia Liiketoiminnan kehittäminen Lisensointi	Strategiasuunnittelu Ostotoiminnot Laatuasiat	Taloushallinto Lakiasiat Tiedotus Tietojärjestelmät
--------------------	--------	--	---	--

Ruotsi: Wirsbo Bruks AB, toimitusjohtaja Lars Hoving
 Ruotsi: Wirsbo Systems, johtaja Per-Ola Williamsson
 Saksa: D F Liedelt Velta, toimitusjohtaja Heino Stüfen
 Saksa: Ecoflex, johtaja Peter Frankenmolen
 Saksa: Hewing GmbH, toimitusjohtaja Klaus Mangelmann
 Saksa: Polytherm GmbH, toimitusjohtaja Manfred Fiedler
 Saksa: Uponor Anger GmbH, toimitusjohtaja Jukka Kallioinen
 Saksa: Uponor Hausabflußtechnik GmbH, toimitusjohtaja Klaus Möllers
 Suomi: Oy Uponor Ab, johtaja Vesa Vassinen
 Tanska: Uponor A/S, toimitusjohtaja Karl Søndergaard
 Unkari: Uponor Müanyag Csörendszer Kft, toimitusjohtaja Dan Schmierer
 Yhdysvallat: Uponor Aldyl Company, toimitusjohtaja Pekka Maukola
 Yhdysvallat: Uponor ETI Company, toimitusjohtaja Dennis Bauer
 Yhdysvallat: Wirsbo Company, toimitusjohtaja Jim Bjork

Konsernitoiminnot

Henkilöstöhallinto: Ebbe Högström (Fristad, Ruotsi)
 Konsernilaskenta ja verotus: Jyri Luomakoski (Espoo)
 Laatuasiat: Tom Degerlund (Espoo)
 Lakiasiat ja hallituksen sihteeri: Kyösti Siltala (Espoo)
 Ostotoiminta: Roger Williamson (Aycliffe, Englanti)
 Teknologia: Jan Thorup Andersen (Hadsund, Tanska)
 Tiedotus ja tietojärjestelmät: Tarmo Anttila (Espoo)
 Tutkimustoiminta: Jyri Järvenkylä (Nastola)
 Uponor Innovation AB: Mats Johansson (Fristad, Ruotsi)

Hallituksen toimintakertomus

Vuosi lyhyesti

Uponorin 16. toimintavuosi toteutui pääosin suunnitelmien mukaisena. Tavoitteiden mukaisesti investointien määrää kasvatettiin ja konsernin liiketoiminta lähti varsinkin vuoden loppupuoliskolla edellisvuosia nopeampaan kasvuun.

Konsernin tilikauden liikevaihto nousi 4.169 (1996: 3.761) mmk:an. Konsernin liikevoitto oli 293 (296) mmk tai 7,0% (7,9%) liikevaihdosta ja tulos ennen satunnaiseriä ja veroja 273 mmk (245 mmk), tai 6,6% (6,5%) liikevaihdosta. Sijoitetun pääoman tuottoaste oli 17,1 (18,7) prosenttia. Kannattavuuden laskuun viime vuodesta vaikuttivat lähinnä isojen investointien loppuvuoteen ajoittuneet käynnistykset sekä vuoden aikana toteutetut muut kasvun nopeuttamiseen tähtäävät toimet, jotka aiheuttivat kustannuksia ja sitoivat voimavaroja.

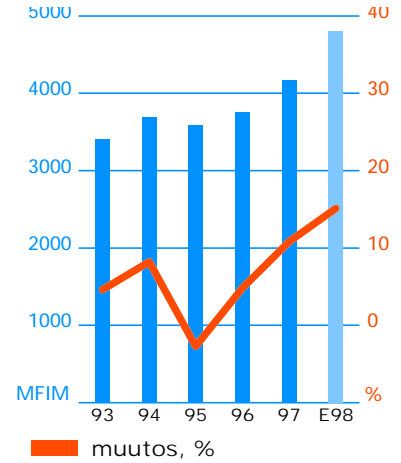
Markkinatilanne

Konsernin valmistamien muoviputkijärjestelmien markkinoissa ei tapahtunut suuria muutoksia vuonna 1997. Asuinrakentamisen määrä Euroopassa supistui edelleen, kun taas korjausrakentaminen jatkoi kasvuun, joka paikoitellen oli nopeaa. Myös kunnallisteknisen infrastruktuurin rakentaminen säilyi entisellä tasolla. Merkittävimpiä alueellisia poikkeuksia olivat sekä kunnallisteknisen että asuinrakentamisen alhainen määrä Etelä-Euroopassa etenkin alkuvuonna sekä rakentamisen reipas kasvu Pohjoismaissa Ruotsia lukuunottamatta. Pohjois-Amerikassa rakentamisen määrä säilyi hyvällä tasolla.

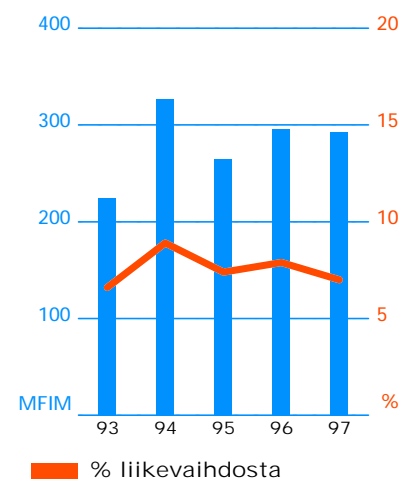
Lämmivesijärjestelmät-liiketoiminta-alueen kasvu vuonna 1997 oli pääosin orgaanista kasvua. Myynti kasvoi kaikilla päämarkkinoilla. Muoviputkijärjestelmät jatkoivat edelleen metalliputkista tehtyjen ratkaisujen syrjäyttämistä, millä oli myönteinen vaikutus kysyntään. Nopeimmin kasvava tuoteryhmä olivat komposiittiputket. Myös vesikiertoisten lattialämmitysjärjestelmien suosio on uuden sukupolven tuotteiden myötä kääntynyt jälleen nousuun. Erityisesti niillä markkinoilla, joilla kulluttajien ympäristötietoisuus on korkea, myynnin kasvua tukee myös järjestelmän ympäristöystävällisyys: lämmitysenergian tuototapa on vapaasti valittavissa. Koska lämpö vesikiertoisessa järjestel-

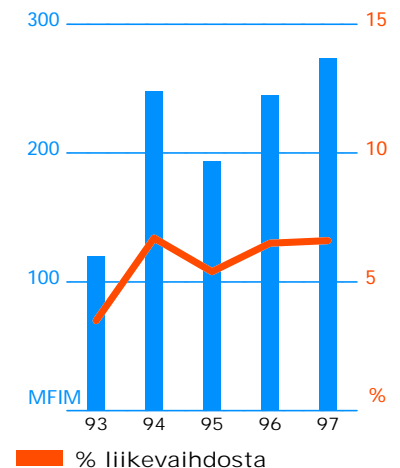
Liikevaihto

Liikevoitto

Voitto ennen veroja ja satunnaiseriä

mässä voidaan tuottaa eri tavoin, ei kuluttajaakaan sidota yhden energialähteen armoille.

Kunnallisteknisen liiketoiminta-alueen tuotteiden kysyntä pysyi tyydyttävällä tasolla. Kasvu oli voimakkainta Brittein saarilla, Suomessa ja Portugalissa, kun taas Saksassa ja Ruotsissa kysyntä hiipui sekä laski voimakkaasti Espanjassa. Yhdysvalloissa kysyntä säilyi hyvällä tasolla. Erikoistuotteet kuten Ultra-Rib, Mondial/Ultra-Blue ja Ultra-Corr menestyivät hyvin. Myös muovikaivojen myynti kehittyi myönteisesti, etenkin Pohjoismaissa. Tuotantovaikeudet rajoittivat Mondial-putken myynnin kasvua sekä kaivojen myyntiä Saksassa.

Kiinteistötekniikan tuotteiden kysyntä säilyi pääosin edellisvuoden tasolla. Päämarkkina-alueella Pohjoismaissa toimintaa leimasivat tukkuliiketoiminnan rakennemuutokset ja paikallisten yhtiöiden toiminnan ulottuminen yli maarajojen sekä kysynnän kausivaihteluiden jyrkentyminen.

Kaasuputkijärjestelmien kysyntä säilyi pääosin hyvällä tasolla ja myynti kasvoi päämarkkinoilla. Suuret kaasunjakelu-yhtiöt, jotka ovat Uponorin pääasiakkaita, ovat kansainvälistyneet ja laajentaneet toimintaansa perinteisten markkina-alueidensa ulkopuolelle. Samanaikaisesti myös asiakkaiden tarpeet ovat muuttumassa: jakeluverkostojen korjaus- ja uudistamistoiminnasta on muodostumassa yhtä tärkeä markkina kuin

uudisrakentamisesta tai verkoston laajentamisesta uusille yksityis- tai teollisuusasiakkaille.

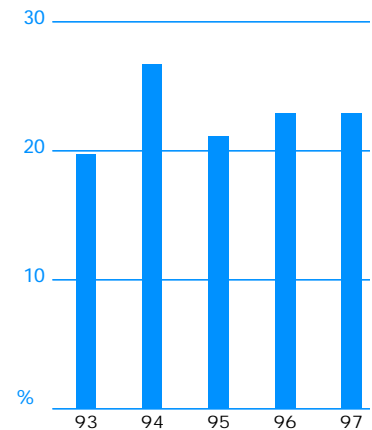
Liikevaihto ja tulos
Konsernin liikevaihto oli 4.169 (3.761) miljoonaa markkaa, mikä on 11 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Valuuttakurssien muutokset vastasivat vajaan 4 prosentin liikevaihdon kasvua. Kaikki liiketoiminta-alueet kasvattivat myyntiään, eniten Kaasujärjestelmät ja Lämminvesijärjestelmät. Maantieteellisesti liikevaihto jakautui seuraavasti: Saksa 22%, Pohjoismaat 23%, Pohjois-Amerikka 21%, Iso-Britannia 9%, muu Eurooppa 22% sekä muut 3%.

Konsernin liikevoitto oli 293 (296) mmk tai 7,0% (7,9%) liikevaihdosta. Nettorahoituskulut pienenevät 20 (51) mmk:an; rahoituskuluihin sisältyi kurssivoittoja 47 (10) mmk. Sijoitetun pääoman tuottoaste laski 17,1 (18,7) prosenttiin. Konsernin tulos ennen satunnaisia ja veroja oli 273 (245) mmk, mikä on 6,6% (6,5%) liikevaihdosta.

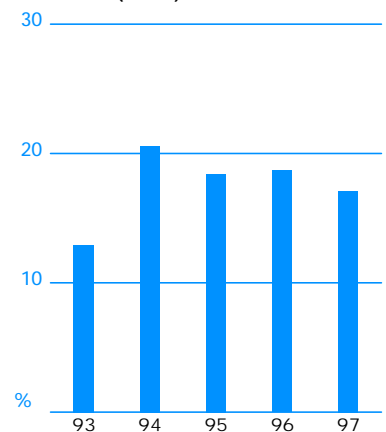
Liiketoiminta-alueista kannattavuus parani Kaasujärjestelmissä ja Lämminvesijärjestelmissä mutta heikkeni Kunnallistekniikassa ja Kiinteistötekniikassa.

Konsernin kannattavuutta heikensivät lähinnä isojen investointien loppuvuoteen ajoittuneet käynnistykset sekä vuoden aikana toteutetut muut kasvun nopeuttamiseen tähtäävät toimet, jotka aiheuttivat kustannuk-

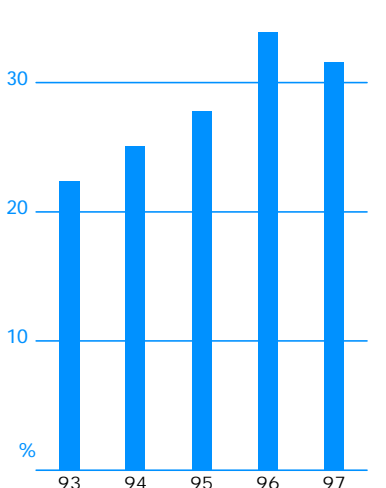
Oman pääoman tuotto (ROE)

Sijoitetun pääoman tuotto (ROI)

Omavaraisuusaste

sia ja sitoivat voimavaroja. Näiden lisäksi joissakin liiketoimintayksiköissä esiintyi rakenteellisia kannattavuusongelmia.

Erityisesti Kunnallisteknisen liiketoiminta-alueen tulosta söi standardiputkitoiminnan ennestäänkin huonon kannattavuuden heikkeneminen sekä Euroopassa että Yhdysvalloissa, jossa raaka-ainehintojen romahdaminen ennen parasta myyntikautta aiheutti varastotappioita.

Konsernin taseen loppusumma kasvoi 28% ja oli 3.047 (2.381) mmk. Valuuttakurssimuutokset nostivat taseen loppusummaa 6,7%.

Konsernin nettoinvestointien määrä lähes kaksinkertaistui ja oli 480 (251) mmk. Poistojen määrä oli 235 (202) mmk.

Vuoden lopun korollisen velan määrä nousi 1.334 (836) mmk:an. Tästä pitkäaikaista lainaa oli 1.003 (448) mmk ja lyhytaikaista 331 (388) mmk, josta seuraavan vuoden aikana erääntyviä 97 (98) mmk.

Oma pääoma oli vuoden päättyessä 938 (784) mmk. Oman pääoman

tuottoaste oli 22,9% (22,9%). Omavaraisuusaste oli 31,6% (33,9%).

Konsernin rakenne ja investoinnit

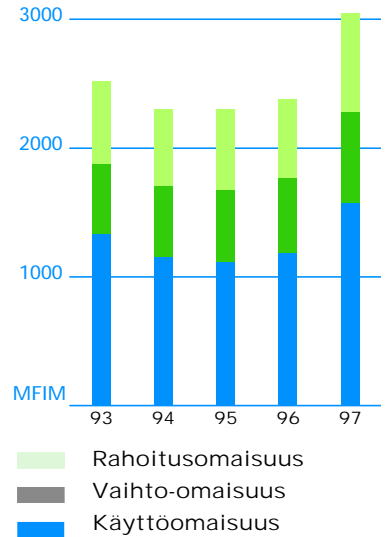
Investoinnit suunnattiin pääasiassa uuden sukupolven erikoistuotteiden ja -järjestelmien tuotantoon ja valmistuskapasiteetin lisäämiseen.

Lämminvestijärjestelmät-alueella tuotantoa kasvatettiin Saksassa ja Yhdysvalloissa sekä käynnistettiin tehdaslaajennus Ruotsissa. Lisäksi tehtiin päätökset toiminnan laajentamisesta Espanjassa ja Puolassa kuluvan vuoden aikana.

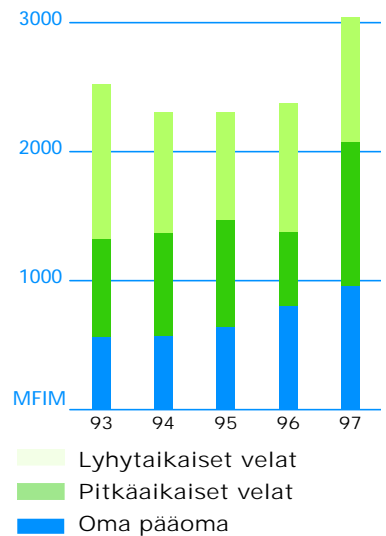
Tuotanto Ruotsissa Virsbon laajennetussa tehtaassa alkaa keväällä 1998. Yhdysvalloissa toteutettiin kaksi tehdas- ja varastolaajennusta.

Kunnallistekniikka-alueen merkittävimmät investoinnit olivat uuden Ultra-Rib2-tuotantokoneiston asennus ja uuden kaivonvalmistusyksikön käynnistys Marlin tehtaalla Saksassa sekä joulukuussa vihitty Mondial-tuotannon laajennus Aycliffen tehtaalla Englannissa.

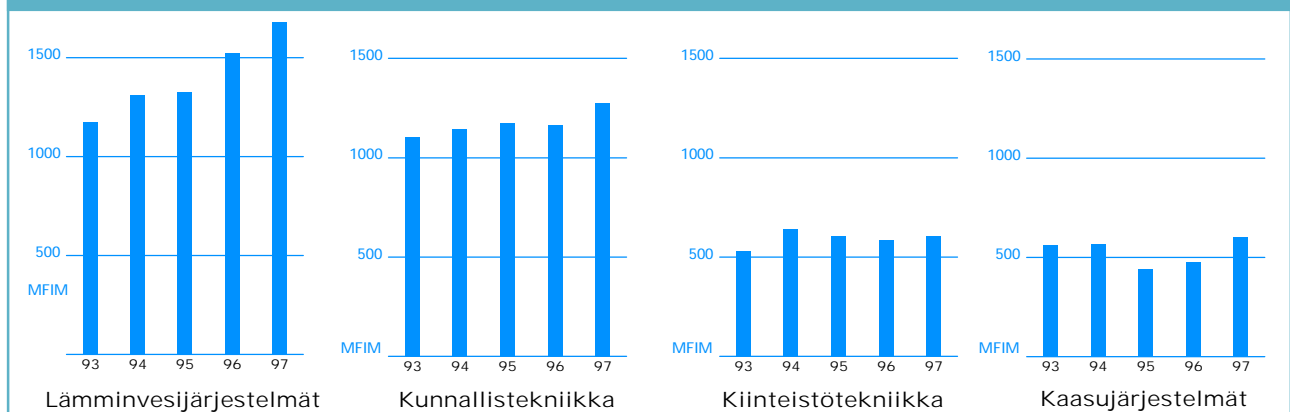
Vastaavaa

Vastattavaa

Liikevaihto liiketoiminta-alueittain

Kaasujärjestelmät-alueen suurimpia yksittäisiä investointeja olivat sähköhitsausyhteiden tuotantokapasiteetin laajentaminen sekä uuden ProFuse-putken tuotannon käynnistäminen Hilcoten tehtaalla Englannissa. Unkarin uusi tehdas otettiin käyttöön kesällä. Muuten investoinnit suuntautuivat lähinnä yhdetuotannon laajentamiseen ja tuotevalikoiman monipuolistamiseen. Hilcoten tehtaalla investoitiin myös uuteen tuotekehityskeskukseen, joka otettiin käyttöön tammikuussa 1998.

Kiinteistötekniikka-alueen suurin investointi oli uuden Uponor HTP -säviemärijärjestelmän tuotannon aloitus Suomessa sekä ruiskupuristustuotannon täydellinen automaatio. Puolan Zaryyn rakennettiin uusi tehdas, joka aloittaa toiminnan alkuvuodesta 1998.

Vuoden jälkipuoliskon aikana saatiin päätökseen joukko yritysostohankkeita:

Lokakuussa Uponor Beteiligungs GmbH osti 40 prosentin osuuden Unicor-konsernin emoyhtiön Unicor Holding AG:n osakekannasta. Unicor on johtava komposiittiputkien valmistaja, joka toimii lähinnä Euroopan saksankielisellä markkina-alueella. Yhtiö valmistaa myös korkealaatuisia metallisia putkiliittimiä sekä muoviputkikoneita. Yhteistointi ja osakkuus vahvistavat Uponorin johtavaa asemaa lämminvesijärjestelmissä laajentamalla tuotevalikoimaa uuden teknologian komposiittituotteilla. Unicor-konsernin liikevaihto vuonna 1997 oli 525 mmk ja henkilökunnan määrä noin 800. Yhtiön päätoimipiste on Hassfurtissa Saksan Baijerissa.

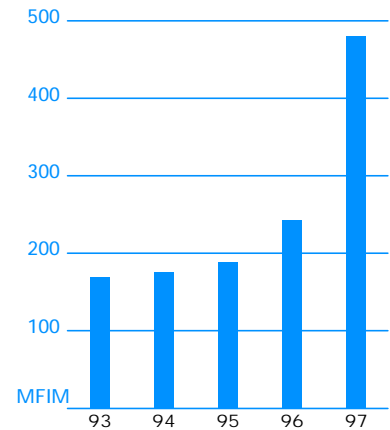
Lokakuussa Wirsbo Rohrproduktion und Vertriebs GmbH korotti omistussuutensa 35 prosentista 100 prosenttiin unkarilaisessa lämminvesijärjestelmien myyntiyhtiössä TA-Wirsbo Kft:ssa, jonka nimi muutettiin Wirsbo Hungary Kft:ksi. Suomessa Uponor sopi Putkiyhtymä Oy:n kanssa niiden Wirsbo-tuotteiden edustuksen siirtymisestä takaisin Wirsbo Bruks AB:lle. Marraskuussa Hot Water Systems North America, Inc. osti Yhdysvalloista lämminvesijärjestelmien myyntiä ja panelivalmistusta harjoittavan Stadler Corporation -yhtiön. Joulukuussa Hewing GmbH osti saksalaisen Rolltec-Heizsysteme Vertriebs GmbH -yhtiön, joka markkinoi lattialämmitysjärjestelmiä ja valmistaa niiden asennuspaneelien, ja Wirsbo Bruks AB osti 50 prosentin osuuden tanskalaisesta PentaCom Holding A/S -yhtiöstä, jonka tytäryhtiö PentaCom A/S kehittää ja valmistaa lattialämmitysjärjestelmien säätimiä. Joulukuussa Uponor Polska Sp. z o.o. osti Boryszew S.A.:n 20 prosentin osuuden puolalaisesta Uponor-Bor Sp. z o.o. -yhtiöstä ja omistaa nyt yhtiön kokonaan.

Syyskuussa Uponor luopui vuonna 1996 hankitusta vähemmistöosuudesta Braun Rohr- und Kanaltchnik GmbH:ssa.

Vuonna 1997 ostettujen yritysten vuosiliikevaihto on yhteensä noin 80 mmk ja niiden palveluksessa on noin 60 henkeä.

Vuoden 1998 tammikuussa Uponor Ltd. osti pohjois-irlantilaisen valokaapeliin suojaputkistoihin erikoistuneen Radius Plastics Ltd. -yhtiön. Helmikuussa Hot Water Systems

Nettoinvestoinnit

Åke Forssell, Uponor ja Horst Rahn, Unicor

North America, Inc. osti kanadalaisen Plasco Manufacturing Ltd:n koko osakekannan. Plasco valmistaa lämminvesiputkia ja markkinoi lämminvesijärjestelmiä Kanadan ja Yhdysvaltain markkinoille.

Vuoden 1998 alussa ostettujen yhtiöiden yhteenlaskettu vuosiliikevaihto on runsas 100 miljoonaa markkaa ja ne työllistävät noin 100 henkeä.

Organisaatio

Konsernin henkilöstön määrä kasvoi 138 työntekijällä, ja vuoden päättyessä palveluksessa oli 3.680 (3.542) henkeä. Konsernin henkilöstön määrä oli keskimäärin 3.644 (3.478) henkeä.

Oy Uponor Ab:n hallituksen kokoonpano vuonna 1997 oli seuraava: hallituksen puheenjohtajana toimi Asko Oyj:n toimitusjohtaja Jarmo Rytilahti, varapuheenjohtajana Neste Oy:n talousjohtaja Eero Aittola, ja jäseninä Asko Oyj:n talousjohtaja Per-Olof Söderlund, Neste Chemicalsin johtaja Esa Lahtela (24.3. 1997 saakka), Neste Chemicalsin johtaja Pertti Silanterä (24.3.1997 alkaen) sekä Uponorin toimitusjohtaja Heikki Mairin-oja.

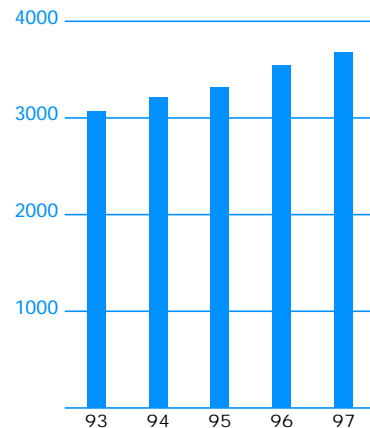
Konsernin johtoryhmän jäsen Nils D. Jacobsen siirtyi marraskuun alusta toisen työnantajan palvelukseen. Kiinteistötekniikka-liiketoiminta-

alueen johtajaksi nimitettiin 1. marraskuuta johtoryhmän jäsen Kari Norbäck, joka aiemmin vastasi Kaasujärjestelmät-liiketoiminta-alueesta. Uudeksi johtoryhmän jäseneksi ja Kaasujärjestelmät-alueen johtajaksi nimitettiin samassa yhteydessä johtaja Keith P. Lyons.

Tuotekehitys ja markkinointi Tuotekehitystoimintaa jatkettiin aktiivisesti ja vuoden aikana tuotiin markkinoille joukko merkittäviä tuotteutuuksia kaikilla liiketoiminta-alueilla.

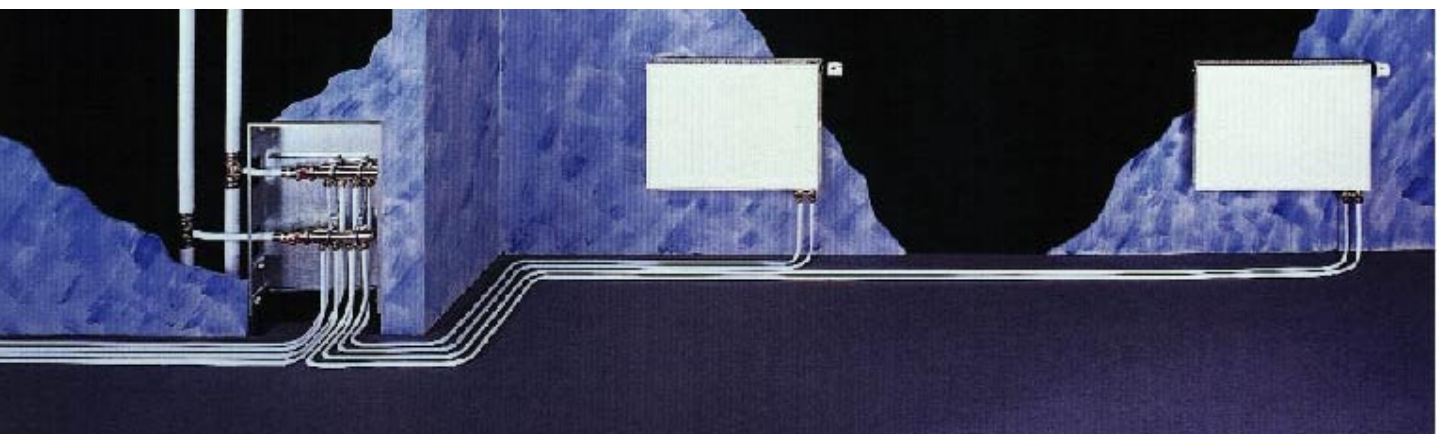
Lämminvesijärjestelmät-alueella Wirsbo-yhtiöt julkistivat kokonaan muovista valmistetun liittimen Quick&Easy-putkijärjestelmään. Tuotteen markkinointi käynnistettiin Yhdysvalloissa. Polyt-herm toi markkinoille uuden kosteiden tilojen putkijärjestelmän, jossa käytetään muovimetalli-komposiittiputkea. Velta ja Wirsbo julkistivat radiosignaaleilla kauko-ohjattavan Genius-lattialämmitysjärjestelmän. Veltan järjestelmärajontaa laajennettiin myös Vivaldi-lattialämmitysjärjestelmällä, jota voi käyttää myös huoneiston viilentämiseen, sekä tuotteilla, jotka on suunnattu saneerukseen tai alhaisen kustannustason rakentamiseen. Portugalissa Termoplás toi markkinoille uuden, monipuoliseen raken-

Henkilöstö 31.12.

Velta Genius, kauko-ohjattava lämpötilan säädin.

Patteriliitännät voidaan toteuttaa joustavasti komposiittiputkin.

tamiseen soveltuvan talousvesiputkijärjestelmän.

Puolassa Uponor kehitti ja julkisti konsernin ensimmäisen polypropeenista valmistetun, Euroopan markkinoille suunnitellun lämminvesiputkijärjestelmän.

Uusi PEX-putken aluevaltaus oli se, että Wirsbo PEX -putki hyväksyttiin rakennusten sisätilojen kaasuasennuksiin Hollannissa.

Toukokuussa Uponor solmi pitkäaikaisen toimitussopimuksen PEX-putkista Burnham Radiant Heating Co. -nimisen yhtiön kanssa. Sopimus kattaa putkien toimitukset Yhdysvaltojen markkinoille.

Kunnallistekniikka-alueen suurin tuoteuutuus oli Hampurin messuilla kesällä esitelty polypropeenista valmistettu uusi viemäriputkijärjestelmä Ultra-Rib2. Tuote tuodaan ensi vaiheessa markkinoille Saksassa ja Pohjoismaissa. Kasvaville korjausmarkkinoille tuotiin uusi Omega-Liner -järjestelmä, joka on tarkoitettu vanhojen viemäriputkistojen sisäpuolista korjausta varten. Euroopan markkinoille esiteltiin lisäksi halkaisijaltaan suurikokoinen 1000 mm:n tarkastuskaivo.

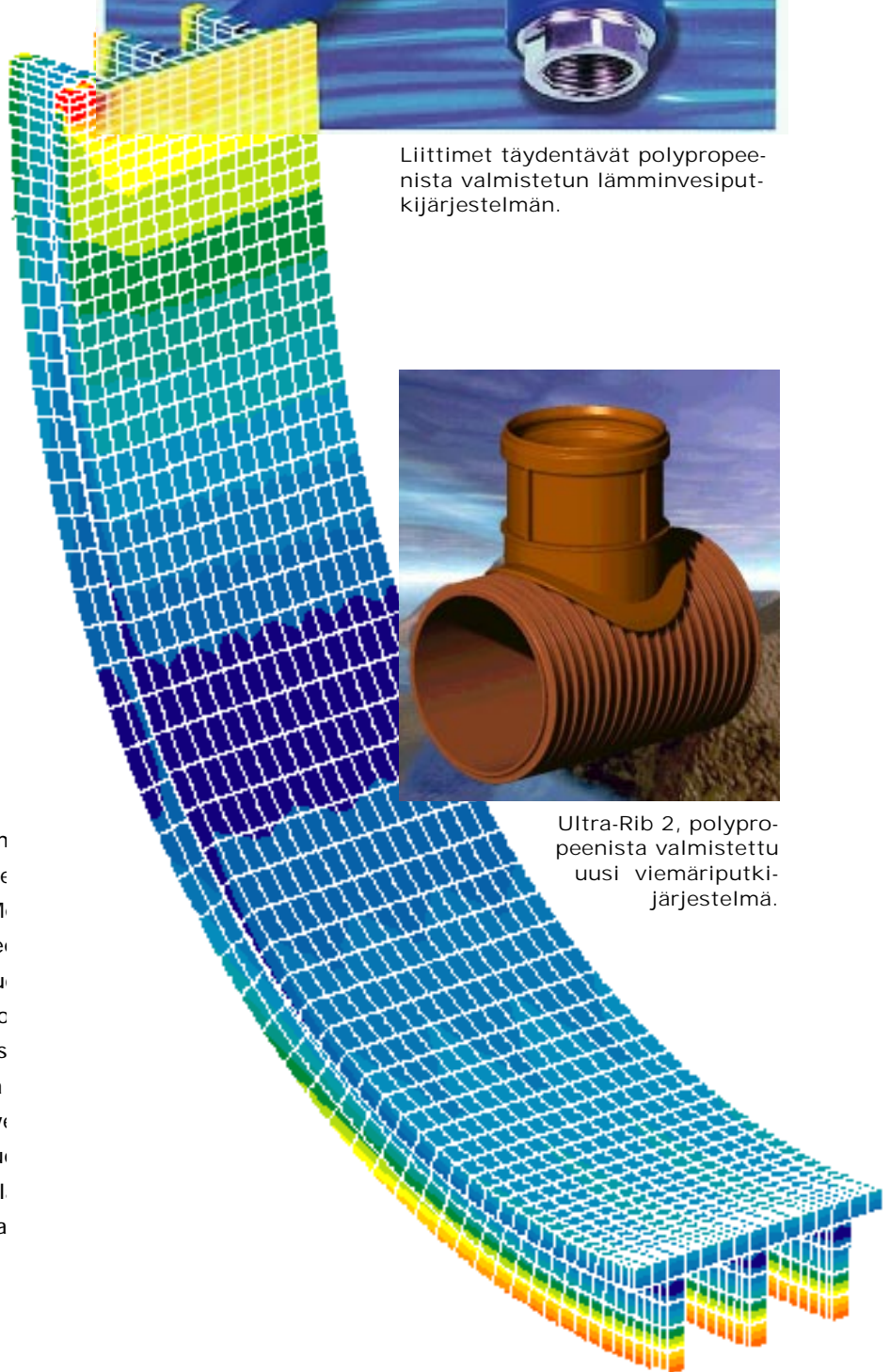
Mondial-paineputken vaativaa valmistusmenetelmää kehiteltiin edelleen ja prosessia nopeutettiin.

Kaasujärjestelmät-alueen tuotekehityksen tuloksena markkinoille esiteltiin joukko uusia tuotteita, joiden tuotanto käynnistyy täysimittaisesti vasta kuluvana vuonna. Näitä ovat muun muassa korjausrakentamiseen tarkoitettu ServiFlex-putki, uudisrakentamiseen kehitelty asentamista nopeuttava ProFuse-putki sekä

Sn
He
M
te
tu
vc
as
ja
ly
lu
Irl
ka

Liittimet täydentävät polypropeenista valmistetun lämminvesiputkijärjestelmän.

Ultra-Rib 2, polypropeenista valmistettu uusi viemäriputkijärjestelmä.

kanssa monivuotisen toimitussopimuksen.

Kiinteistötekniikka-alue toi Pohjoismaisille markkinoille uuden polypropeenista valmistetun Uponor HTP -sisäviemärijärjestelmän sekä ääntäeristävän Uponor dB -sisäviemäriputken. Uudet ympäristötuotteet, kuten Sako-imeytys- ja erottelujärjestelmät sekä lämmönkeräimet saavuttivat erittäin suuren suosion sekä Suomessa että Ruotsissa.

Emoyhtiö Oy Uponor Ab, jonka kotipaikka on Espoo, on kokonaan Asko Oyj:n omistama tytäryhtiö. Asko Oyj on Helsingin arvopaperipörssissä noteerattu yhtiö, jonka kotipaikka on Lahti. Uponorin tilintarkastajana toimii KHT-yhteisö KPMG Wideri Oy Ab.

Emoyhtiö Oy Uponor Ab:n toiminta kehittyi vakaasti vuonna 1997 ja liikevaihto 389 (330) mmk kasvoi edellisvuodesta. Vuoden 1997 myönteisimpiä tapahtumia olivat kotimaan markkinoiden voimakas kasvu sekä kiihtyvä kysyntä myös lähialueilla. Emoyhtiön liikevoitto oli 47 (40) mmk. Voitto ennen varauksia ja veroja oli 209 (595) mmk.

Aiemmin aloitettua konsernirakenteen selkeyttämistä jatkettiin. Lämmivesiyhtiö Pexep Oy fuusioitiin emoyhtiöön ja entinen Proplast Oy jatkaa nyt toimintaa Pexep Oy:n nimisenä. Vuoden alussa perustettiin myyntiyhtiö Uponor UAB Liettuaan.

Emoyhtiön henkilömäärä oli vuoden lopussa 352 (339) henkeä ja keskimäärin vuoden aikana 361 (339) henkeä.

ProFuse

Markkinanäkymät 1998

Muutos prosentteina	Uudisrakentaminen (asunnot)	Korjausrakentaminen	BKT-ennuste
Suomi	15,0	5,0	3,5
Ruotsi	18,4	0,2	2,5
Tanska	12,0	3,0	2,5
Norja	9,2	-4,4	3,5
Ranska	5,2	1,8	3,0
Espanja	2,0	5,2	3,2
Portugali	5,0	3,0	3,5
Italia	-2,1	2,1	2,2
Iso-Britannia	2,4	3,2	0,0
Irlanti	1,2	3,4	5,8
Saksa	-2,5	1,0	2,8
Tseki	20,0	-0,5	4,4
Unkari	5,0	5,0	4,0
Puola	4,5	1,4	5,5
Slovakia	8,0	4,4	0,0
USA	-3,4	-6,0	2,6

Lähde: Euroconstruct, Consensus Forecasts

Näkymät

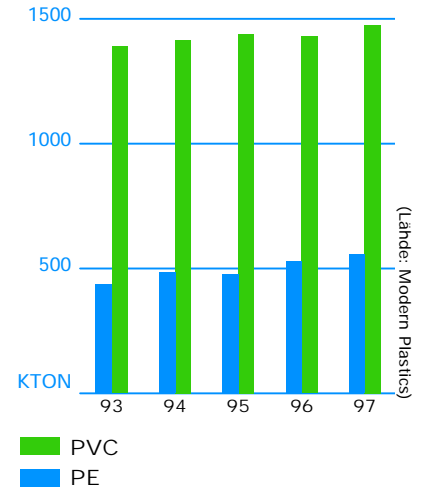
Kokonaisrakentamisen tason uskotaan säilyvän vakaana Uponorin päämarkkinoilla ja lähitulevaisuuden liiketoiminnan näkymät ovat valoisat. Euroopassa rakennusalan kannalta tärkein markkina-alue on Saksa, jossa tehdään kolmannes koko Euroopan rakentamisesta. Se on myös Uponorin merkittävin yksittäinen markkina-alue. Saksassa kunnallisteknisen rakentamisen ennustetaan pysyvän kuluvana vuonna samalla tasolla kuin vuonna 1997. Uudisrakentamisen määrän ennustetaan supistuvan edelleen ja korjausrakentamisen odotetaan hiljalleen kasvavan. Pohjoismaissa, Brittein saarilla ja itä- ja keski-Euroopassa sekä Baltiassa kysynnän kasvun odotetaan jatkuvan verrattain nopeana. Yhdysvalloissa kysynnän uskotaan säilyvän hyvällä tasolla.

Tehtyjen investointien ansiosta

vuonna 1997 esiintulleet kapasiteettiongelmien on suurelta osin ratkaistu ja toimitusvarmuus on parantunut. Myös uusien tuotteiden markkinoilletulo antaa mahdollisuuksia kysynnän tyydyttämiseen. Kannattamattomien liiketoimintayksiköiden saneerausohjelmat on saatu hyvään vauhtiin ja tulosten odotetaan näkyvän alkaneen vuoden aikana.

Asiakaskunnassa ja markkinoilla on havaittavissa joitakin muutoksia. Kansainvälisillä markkinoilla usein erillisten kaasu-, vesi- ja viemäri- sekä energialaitosten yhdistyminen vahvoiksi kansainvälisiksi vesihuollon, viemäroinnin ja energijakelun palveluyrityksiksi jatkuu. Uponorilla on kunkin alueen erikoisosaamisensa vuoksi hyvät edellytykset tarjota kilpailukykyisiä ratkaisuja näille yhtiölle. Pohjoismaissa kilpailun odotetaan kiristyvän oleellisesti johtuen muun muassa tukkukaupan rakenne-muutoksista sekä lisääntyvästä kil-

Muovin käyttö putkiin Länsi-Euroopassa

pailusta standardiputkien valmistuksessa.

Investointien määrä pidetään alkaneena vuonna samalla korkealla tasolla kuin vuonna 1997. Konsernin tuloksen odotetaan paranevan ja kasvun odotetaan jatkuvan vahvana.

Jarmo Ryttilahti
puheenjohtaja

Eero Aittola

Per-Olof Söderlund

Pertti Silanterä

Heikki Mairinoja
toimitusjohtaja

Konsernituloslaskelma

FIM '000	Liitetieto	1997	1996
Liikevaihto	1	4 168 786	3 761 203
Hankinnan ja valmistuksen kulut		-3 019 729	-2 707 218
Bruttokate		1 149 057	1 053 985
Markkinointi-, hallinto- ja muut kulut	3,4	-853 566	-759 937
Osuus osakkuusyritysten tuloksista		-2 539	1 567
Liikevoitto		292 952	295 615
Rahoitustuotot ja -kulut	5	-19 805	-50 957
Voitto ennen veroja ja satunnaiseriä		273 147	244 658
Satunnaiset tuotot ja kulut	6	-15 791	0
Voitto ennen veroja		257 356	244 658
Välittömät verot	7	-71 013	-78 896
Tilikauden voitto ennen vähemmistöosuutta		186 343	165 762
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta		-2 212	-1 331
Tilikauden voitto		184 131	164 431

FIM '000	Liitetieto	1997	1996
Vastaavaa			
Aineettomat oikeudet		28 545	29 128
Liikearvo		15 820	26 070
Konserniliikearvo		72 891	82 784
Aineettomat hyödykkeet	9	117 256	137 982
Maa- ja vesialueet		91 114	85 894
Rakennukset ja rakennelmat		379 254	303 992
Koneet ja kalusto		655 232	555 609
Muut aineelliset hyödykkeet		26 266	24 339
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		54 167	54 060
Aineelliset hyödykkeet	9	1 206 033	1 023 894
Osakkuusyrittösakkeet ja -osuudet	8,11	122 826	4 332
Muut osakkeet ja osuudet	8	33 744	3 018
Lainasaamiset	11,13	97 215	13 198
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		253 785	20 548
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset yhteensä		1 577 074	1 182 424
Aineet ja tarvikkeet		137 304	123 854
Valmiit tuotteet		551 790	454 035
Ennakkomaksut		12 108	11 429
Vaihto-omaisuus		701 202	589 318
Myyntisaamiset		503 552	421 144
Lainasaamiset		6 366	4 946
Siirtosaamiset		22 135	20 808
Muut saamiset		127 500	76 953
Saamiset	12	659 553	523 851
Rahat ja pankkisaamiset		108 934	85 481
Vaihto- ja rahoitusomaisuus yhteensä		1 469 689	1 198 650
Vastaavaa yhteensä		3 046 763	2 381 074

FIM '000	Liitetieto	1997	1996
Vastattavaa			
Osakepääoma		218 710	218 710
Vararahasto		34 393	23 603
Sidottu oma pääoma		253 103	242 313
Kertyneet voittovarot		501 238	377 113
Tilikauden voitto		184 131	164 431
Vapaa oma pääoma		685 369	541 544
Oma pääoma yhteensä	15	938 472	783 857
Vähemmistöosuus		23 563	23 151
Pakolliset varaukset		49 889	51 292
Lainat rahoituslaitoksilta		929 294	366 727
Eläkelainat		68 205	71 080
Laskennallinen verovelka		56 795	62 273
Muut pitkäaikaiset velat	12	14 721	22 280
Pitkäaikainen	17	1 069 015	522 360
Lainat rahoituslaitoksilta		325 954	372 491
Eläkelainat		2 771	3 149
Saadut ennakot		1 546	3 244
Ostovelat	12	337 859	306 750
Rahoitusvekselit		0	5 976
Siirtovelat		225 427	222 085
Muut lyhytaikaiset velat	12	72 267	86 719
Lyhytaikainen		965 824	1 000 414
Vieras pääoma yhteensä		2 034 839	1 522 774
Vastattavaa yhteensä		3 046 763	2 381 074

Konsernin rahoituslaskelma

FIM '000	1997	1996
Liiketoiminta		
Tilikauden voitto	184 131	164 431
Poistot	234 652	201 958
Käyttöomaisuuden myyntivoitto (-)/- tappio (+)	-5 941	-1 647
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	2 539	-1 567
Laskennallisen verovelan muutos	-796	351
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta	2 212	1 331
Kassavirtaan vaikuttamattomat kurssierot	-51 579	5 258
Tulorahoitus	365 218	370 115
Myyntisaamiset, lisäys (-)/vähennys (+)	-52 071	-38 942
Muut lyhytaikaiset liikesaamiset, lisäys (-)/vähennys (+)	-248	2 314
Vaihto-omaisuus, lisäys (-)/vähennys (+)	-68 877	-9 913
Ostovelat, lisäys (+)/vähennys (-)	7 521	70 838
Muut korottomat lyhytaikaiset velat, lisäys (+)/vähennys (-)	-11 809	42 791
Käyttöpääoman muutos	-125 484	67 088
Liiketoiminnan kassavirta		
	239 734	437 203
Osakehankinnat	-173 741	4 101
Käyttöomaisuuden lisäys	-328 562	-267 391
Käyttöomaisuuden myyntituotot	22 092	12 457
Investoinnit	-480 211	-250 833
Kassavirta ennen rahoitusta		
	-240 477	186 370
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-81 638	-5 063
Pitkäaikaisten lainojen lisäykset (+)	654 287	107 655
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset (-)	-155 449	-367 946
Muiden lyhytaikaisten saamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-29 572	24 563
Muiden lyhytaikaisten lainojen lisäys (+)/vähennys (-)	-110 046	16 528
Osingot, maksettu (-)	-19 900	-9 000
Rahoitus	257 682	-233 263
Kassan valuuttakurssiero		
	6 248	1 010
Taseen mukainen likvidien varojen lisäys (+)/vähennys (-)		
	23 453	-45 883
Rahat ja pankkisaamiset vuoden alussa	85 481	131 364
Rahat ja pankkisaamiset vuoden lopussa	108 934	85 481

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet

Uponor-konsernin tilinpäätös on laadittu noudattaen Suomen kirjanpitolainsäädäntöä, joka perustuu Euroopan yhteisön neljänteen ja seitsemänteen direktiiviin ja International Accounting Standards Committeeen suosituksiin. Laskentakäytännössä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Konsernitilinpäätöksen laadintamenetelmä

Konsernitilinpäätös sisältää emoyhtiön lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa emoyhtiöllä on omistuksensa perusteella suoraan tai tytäryhtiöidensä kanssa yli puolet äänivallasta. Vuoden aikana hankitut tai perustetut tytäryhtiöt on otettu mukaan hankintaja perustamishetkestä lähtien. Myydyt yhtiöt ovat mukana tuloslaskelmassa myyntihetken saakka.

Kaikki konserniyhtiöiden väliset liiketapahtumat on eliminoitu. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöosakkeiden hankintahinnan ja tytäryhtiöiden hankintahetken netto-omaisuuden välinen erotus esitetään konserniaktiivana, jonka poistoaika on enintään 10 vuotta. Vähemmistön osuus tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu omaksi eräkseen.

Osakkuusyhtiöllä tarkoitetaan yhtiöitä, joista konsernin omistusosuus on 20-50%. Osakkuusyhtiöt on yhdistetty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmän mukaisesti. Osuus osakkuusyhtiöiden tilikauden tuloksesta on laskettu konsernin omistuksen mukaisesti ja esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

Valuuttamääräiset erät

Kukin yhtiö muuntaa omassa kirjanpidossaan päivittäiset valuuttamääräiset tapahtumat tapahtumapäivän valuuttakursseja käyttäen. Tilinpäätöksissä valuuttamääräiset saamiset ja velat muunnetaan käyttäen tilinpäätöspäivän valuuttakursseja. Normaaliin liiketoimintaan liittyvät kursserot käsitellään myyntien ja ostopien oikaisuina ja rahoituksen liittyvät esitetään rahoituksen kursseroissa.

Johdannaisopimuksilla suojatut saamiset ja velat esitetään taseessa sopimuksen mukaiseen kurssiin.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden valuuttariskin tasapainottamiseksi nostettujen valuuttalainojen kurssimuutokset on "equity hedging" -periaatteen mukaisesti viety vapaaseen omaan pääomaan.

Konsernitilinpäätöksessä ulkomaisen tytäryhtiöiden tuloslaskelmat on muunnettu Suomen markoiksi tilikauden keskikurssin mukaan ja taseet tilinpäätöspäivän kurssseja käytäen. Tästä aiheutunut muuntoero sekä tytäryhtiöiden omien pääomien muuntamisesta aiheutuneet muut muuntoerot esitetään vapaan oman pääoman lisäyksenä ja vähennyksenä. Pääomapalautusten yhteydessä realisoituneet muuntoerot tuloutetaan tuloslaskelman kurssieroissa.

Liikevaihto

Liikevaihto käsittää toimitettujen tuotteiden ja palvelujen myynnin, josta on vähennetty välilliset verot, myönnetty alennukset sekä kurssierot.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset tuotot ja kulut koostuvat varsinaisen liiketoiminnan kannalta poikkeuksellisista eristä, kuten tehtaiden lakkauttamisista ja toiminnan uudelleenjärjestelämisestä aiheutuneista kertaluonteisista menoista sekä kokonaisten liiketoimintojen myynneistä syntyneistä tuotoista ja kuluista.

Liiketoimintaan liittyvät, luonteeltaan toistuvat tuotot ja kulut, esimerkiksi käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot, sisältyvät eriin, jotka esitetään ennen liikevoittoa.

Verot

Konsernituloslaskelman verot sisältävät kunkin yhtiön verotettavaan tulokseen perustuvat välittömät verot, jotka on laskettu paikallisten verosäännösten mukaan. Konsernitilinpäätöksessä verottamattomat varaukset on jaettu piilevän verovelan ja oman pääoman osuuteen.

Eläkejärjestelyt

Eläke-eduista aiheutuvat kustannukset kirjataan kuluiksi sillä kaudella, jolla vastaava työsuoritus on tapahtunut. Konserniyhtiöiden eläkejärjestelyt noudattavat eri maiden paikalli-

sia sääntöjä ja käytäntöjä. Näiden järjestelyjen kulut kirjataan kuluiksi tuloslaskelmaan ja niiden määrät perustuvat vakuutusmatemaattisiin laskelmiin tai vakuutusyhtiöiden suoriin veloituksiin.

Käyttöomaisuus ja poistot

Käyttöomaisuus esitetään taseessa suunnitelman mukaisena jäännösarvona. Suunnitelman mukaiset jäännösarvot on laskettu vähentämällä alkuperäisestä hankintamenosta kumulatiiviset poistot.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu kohteiden taloudellisen käyttöiän mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintahinnasta. Konsernin laskentaperiaatteiden mukaiset poistoaajat ovat seuraavat: koneet ja kalusto 6-8 vuotta; rakennukset ja rakennelmat 25 vuotta; muut pitkävaikutteiset menot 10 vuotta.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on arvostettu fifo-periaatteen mukaan laskettuun hankintamenuon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan. Todennäköinen luovutushinta on vaihto-omaisuushyödykkeestä myytäessä saatava hinta vähennettynä myyntikustannuksilla. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintamenu sisältää osuuden valmistuksen välillisistä kustannuksista.

Rahoituslaskelma

Konsernin rahoituslaskelma on laadittu siten, että käyttöomaisuuden muutos ja rahoitustoimintaan kuuluvien tase-erien muutokset on laskettu vuoden lopun valuuttakursseilla ja ne sisältävät ainoastaan vuoden lopussa konsernissa mukana olevat yhtiöt.

Johdannaisopimukset

Konserniyhtiöt käyttävät johdannaisopimuksia vähentääkseen korko-, valuutta- tai raaka-aineiden hintariskejä. Konserni ei käytä johdannaisopimuksia spekulatiiviseen kaupankäyntiin. Rahoitukseen liittyvien ostettujen ja myytyjen optioiden preemiot kirjataan vaikutusaikanaan tuloslaskelmassa rahoituskulujen ryhmään. Johdannaisopimusten käypä arvo on laskettu perustuen vastaavien johdannaisopimusten tilinpäätöspäivän markkinahintaan.

KHT-yhteisö

KPMG Wideri Oy Ab
Mannerheimintie 20 B
PL 1037
00101 HELSINKI

CGR-samfund

KPMG Wideri Oy Ab
Mannerheimvägen 20 B
PB 1037
00101 HELSINGFORS

Puh./Tel. (09) 693 931
Telefax (09) 693 9399

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Oy Uponor Ab:n osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Oy Uponor Ab:n kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon vuodelta 1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten sekä toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys tuloksen käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Espoo, helmikuun 10. päivänä, 1998

KPMG WIDERI OY AB

Pentti Savolainen, KHT

Tuotantopaikkakunnat

14 kilometriä kaasuputkistoa matkalla British Gas Transcolle Hilcoten tehtaalta Englannissa.

Buenos Aires

- Furuflaten
- Virrat
- Forssa
- Nastola
- Espoo
- Virso
- Vargårda
- Fristad
- Banbridge
- Aycliffe
- Hadsund
- Emstek
- Sochaczew
- Cork
- Hilcote
- Ochtrup
- Mari
- Treuenbrietzen
- Zary
- Heusenstamm
- Szekszárd
- St. Etienne de St. Geoirs
- Vila do Conde
- Vila Nova de Gaia
- Barcelona
- Madrid

Osoitteita

Konserni

Uponor-konserni
Pääkonttori
Kimmeltie 3
02110 Espoo
puh. 09-478962
fax 09-47896400

Uponor Group
5, chemin du Canal
CH-1260 Nyon
Switzerland
puh. +41-(0)22-3639292
fax +41-(0)22-3622410

Uponor Group
Space House
Satellite Business Village
Crawley, West Sussex
RH10 2NE
United Kingdom
puh. +44-(0)1293-528999
fax +44-(0)1293-527666

Liiketoiminta- yksiköt

Argentiina

Uponor Aldyl S.A.
Avenida Mitre 5595
Ezpeleta-1882
Quilmes-Provincia de
Buenos Aires
puh. +54-1-2561005
fax +54-1-2565880

Wirsbo Latin America
c/o Uponor Aldyl S.A.
Avenida Mitre 5595
Ezpeleta-1882
Quilmes-Provincia de
Buenos Aires
puh. +54-1-2569803
fax +54-1-2565880

Belgia

Wirsbo Belgium
Sterrebeek Straat 178 D
B-1930 Zaventem
puh. +32-2-7202743
fax +32-2-7251744

Espanja

Uponor Resiplast S.A.
Tirso de Molina s/n.
E-08940 Cornellà de
Llobregat (Barcelona)
puh. +34-3-3774100
fax +34-3-3773782
(4.4.-98 alkaen +34-93-...)

Wirsbo España S.A.
Calle C, nº 24
Polígono Industrial nº1
E-28938 Móstoles
(Madrid)
puh. +34-1-6853600

fax +34-1-6473245
(4.4.-98 alkaen +34-91-...)

Irlanti

Uponor Limited
Bishopstown, Cork
puh. +353-(0)21-541834
fax +353-(0)21-543541

Iso-Britannia

Radius Plastics Limited
Scarva Road Ind. Estate
Banbridge, Co. Down
BT32 3QD
puh. +44-(0)18206-69999
fax +44-(0)18206-69996

Uponor Limited
Heighington Lane
Aycliffe Industrial Estate
Newton Aycliffe
Co.Durham DL5 6EA
puh. +44-(0)1325-300010
fax +44-(0)1325-321307

Uponor Limited
Hilcote Plant
P.O.Box 1, Blackwell
Near Alfreton,
Derbyshire DE55 5JD
puh. +44-(0)1773-811112
fax +44-(0)1773-812343

Wirsbo UK
Space House
Satellite Business Village
Crawley
West Sussex RH10 2NE
puh. +44-(0)1293-548512
fax +44-(0)1293-548552

Italia

Polytherm Italia S.r.l.
Via Alessandro Volta, 4
I-33080 Poincicco Di
Zoppola (PN)
puh. +39-(0)434-977171
fax +39-(0)434-979698

Wirsbo S.r.l.
Via XXV Aprile 20
I-20050 Sulbiate (MI)
puh. +39-(0)39-627421
fax +39-(0)39-6274221

Kanada

Unicor Pipe Systems Inc.
7330 Pacific Circle
Mississauga, Ontario L5T
1V1
puh. +1-905-670-4300
fax +1-905-670-4320

Unicor Plastic
Machinery Inc.
7330 Pacific Circle
Mississauga, Ontario L5T
1V1

puh. +1-905-670-4300
fax +1-905-670-4320

Wirsbo of Canada, Ltd.
655 Park Street
Regina
Saskatchewan S4N 5N1
puh. +1-306-721-2449
fax +1-306-721-3088

Latvia

Uponor Latvia SIA
Ganību dambis 7A
LV-1045 Riga
puh. +371-7821321
fax +371-7821322

Liettua

Uponor UAB
Pelesos 3
LT-2600 Vilnius
puh. +370-2-232336
fax +370-2-232337

Norja

Uponor AS
Industriveien 6
N-9062 Furufølten
puh. +47-77-711100
fax +47-77-711111

Wirsbo Norge AS
P.O.Box 23
N-1540 Vestby
puh. +47-64-956600
fax +47-64-953120

Portugali

Ecoplás, SA
Apartado 2503
P-4400 São Pedro da
Afurada, V.N.Gaia
puh. +351-(0)2-7727020
fax +351-(0)2-7814087

Termoplás, SA
Rua da Agra, 570
Guilhabreu
P-4480 Vila do Conde
puh. +351-(0)2-9287840
fax +351-(0)2-9272616

Wirsbo Lda.
Avenida da Republica,
2290
P-4430 Vila Nova de Gaia
puh. +351-(0)2-7860200
fax +351-(0)2-7829644

Puola

Magnaplast Sp. z o.o.
PL-68-214 Sieniawa
Zarska 69
puh. +48-68-3752222
fax +48-68-3752078

Pexep Oy
ul. Ostrobramska 101
PL-04-041 Warszawa
puh. +48-(0)22-6724802
fax +48-(0)22-6724802

Uponor-Bor Sp. z o.o.
ul. 15-go Sierpnia 106
PL-96-500 Sochaczew
puh. +48-46-8630009
fax +48-46-8631663

Uponor Polska Sp. z o.o.
ul. Ostrobramska 101
PL-04-118 Warszawa
puh. +48-22-6724795 /
6724796
fax +48-22-6724794

Ranska

Polytherm France Sarl
Z.A.T. d'Ormes-Saran
Rue des Châtaigniers
F-45770 Saran
puh. +33-(0)2-38749966
fax +33-(0)2-38747972

Uponor RYB S.A.
P.O.Box 29
Les Apprêts
F-38590 St. Etienne de
St. Geoirs
puh. +33-(0)4-76934343
fax +33-(0)4-76935301

Ruotsi

Pexep Oy
Enstabacken 8
SE-147 63 Uttran
puh. +46-(0)8-53253200
fax +46-(0)8-53253270

Uponor AB
SE-513 81 Fristad
puh. +46-(0)33-172500
fax +46-(0)33-260700

Uponor Group
SE-513 81 Fristad
puh. +46-(0)33-172500
fax +46-(0)33-172685

Uponor Innovation AB
SE-513 81 Fristad
puh. +46-(0)33-172750
fax +46-(0)33-269107

Värgårda Plast AB
P.O.Box 54
SE-447 22 Värgårda
puh. +46-(0)322-21220
fax +46-(0)322-24104

Wirsbo Bruks AB
SE-730 61 Virsbo
puh. +46-(0)223-38000
fax +46-(0)223-38101

Wirsbo International
P.O.Box 101
SE-730 61 Virsbo
puh. +46-(0)223-38000

fax +46-(0)223-38102

Wirsbo Sverige
Box 871
SE-721 23 Västerås
puh. +46-(0)21-108700
fax +46-(0)21-108710

Wirsbo Systems
P.O.Box 101
SE-730 61 Virsbo
puh. +46-(0)223-38000
fax +46-(0)223-38102

Saksa

D F Liedelt "Velta"
Produktions- und
Vertriebs GmbH
P.O.Box 5209
D-22822 Norderstedt
puh. +49-(0)40-529020
fax +49-(0)40-52902599

Hewing GmbH
P.O.Box 1142
D-48600 Ochtrup
puh. +49-(0)2553-7001
fax +49-(0)2553-7017

KVR Sockelleiste GmbH
Radeburger Str. 102
D-01558 Grossenhain
puh. +49-(0)3522-513513
fax +49-(0)3522-513540

Pexep Oy
In der Stockwiese 10
D-85410 Haag/Amper
puh. +49-(0)8167-6232
fax +49-(0)8167-6232

Polytherm GmbH
P.O.Box 1265
D-48601 Ochtrup
puh. +49-(0)2553-7250
fax +49-(0)2553-72544

Rolltec Heizsysteme
GmbH
Sinniger Strasse 48
D-48282 Emsdetten
puh. +49-(0)2572-93670
fax +49-(0)2572-936799

Schlemmer Unicor
Rohrproduktions GmbH
P.O.Box 1641
D-97433 Hassfurt
puh. +49-(0)9521-6900
fax +49-(0)9521-690570

Seppelfricke GmbH
P.O.Box 38
D-48491 Wettringen
puh. +49-(0)2557-93680
fax +49-(0)2557-936818

Unicor Dränsysteme
GmbH
Nikolaus-Dürkoppstr. 3
D-59229 Ahlen
puh. +49-(0)2382-98410
fax +49-(0)2382-984120

Unicor Holding AG
P.O.Box 1641
D-97433 Hassfurt
puh. +49-(0)9521-6900
fax +49-(0)9521-690150

Unicor Rohrsysteme
GmbH
P.O.Box 1641
D-97433 Hassfurt
puh. +49-(0)9521-6900
fax +49-(0)9521-690750

Unicor Rohrsysteme
GmbH
Am Bosenberg 7
D-59227 Ahlen
puh. +49-(0)2382-808580
fax +49-(0)2382-808588

Unicor GmbH
Maschinenfabrik
P.O.Box 1641
D-97433 Hassfurt
puh. +49-(0)9521-6900
fax +49-(0)9521-690470

Unicor GmbH Rahn
Plastmaschinen
P.O.Box 1641
D-97433 Hassfurt
puh. +49-(0)9521-6900
fax +49-(0)9521-690195

Unicor Extrusions-
technik GmbH
Industriestrasse 18
D-98544 Zella-Mehlis
puh. +49-(0)3682-45600
fax +49-(0)3682-456013

Unicor Extrusions-
technik GmbH
Am Bosenberg 7
D-59227 Ahlen
puh. +49-(0)2382-808580
fax +49-(0)2382-808588

Uponor Anger GmbH
P.O.Box 2208
D-45752 Marl
puh. +49-(0)2365-6960
fax +49-(0)2365-696102

Uponor Anger GmbH
Renovation
Langgönsener Straße 48
D-35625 Hüttenberg
puh. +49-(0)6403-902480
fax +49-(0)6403-902488

Uponor Anger GmbH
Mühlenweg 10
D-14929 Treuenbrietzen
puh. +49-(0)33748-7480
fax +49-(0)33748-70270

Uponor Ecoflex
P.O.Box 2208
D-45752 Marl
puh. +49-(0)2365-696113
fax +49-(0)2365-696168

Uponor
Hausabflußtechnik
GmbH
P.O.Box 1261
D-49683 Emstek
puh. +49-(0)4473-94900
fax +49-(0)4473-949090

Uponor Innovation
Brassertstr. 251
D-45768 Marl
puh. +49-(0)2365-696140
fax +49-(0)2365-696145

Wirsbo Rohrproduktion
und Vertriebs-GmbH
P.O.Box 1564
D-63133 Heusenstamm
puh. +49-(0)6104-68000
fax +49-(0)6104-680099

Suomi

Jita Oy
PL 47
34801 Virrat
puh. 03-4756100
fax 03-4754040

Oy Uponor Ab
PL 52
30101 Forssa
puh. 03-5870500
fax 03-5870555

Oy Uponor Ab
Kaivoyksikkö
Viitakuja 170
30100 Forssa
puh. 03-4220770
fax 03-4353600

Oy Uponor Ab
Saneeraus
Yhtiönkatu
30100 Forssa
puh. 03-4359930
fax 03-4359933

Oy Uponor Ab
Kaivoyksikkö
Palokankaantie 17
40320 Jyväskylä
puh. 014-282446
fax 014-282403

Oy Uponor Ab
Kaivoyksikkö
Peltomäenkatu 6
04200 Kerava
puh. 09-2944522
fax 09-2947522

Oy Uponor Ab
PL 21
15561 Nastola
puh. 03-88501
fax 03-8850210

Oy Uponor Ab
Ecoflex Nastola
PL 21
15561 Nastola
puh. 03-88501
fax 03-8850340

Oy Uponor Ab
Innovation-osasto
PL 21
15561 Nastola
puh. 03-88501
fax 03-8850214

Pexep Oy
Tiilitie 1
15560 Nastola
puh. 03-7623838
fax 03-7623950

Uponor-konserni
PL 21
15561 Nastola
puh. 03-88501
fax 03-8850228

Wirsbo Finland
PL 145
01721 Vantaa
puh. 09-2766500
fax 09-27665050

Tanska

PentaCom A/S
Vestergade 5
DK-6520 Toftlund
puh. +45-73-830000
fax +45-74-830039

PK Plast
Højvangsvej 10
Hadbjerg
DK-8370 Hadsten
puh. +45-86-914600
fax +45-86-914601

Uponor A/S
P.O.Box 29
DK-9560 Hadsund
puh. +45-98-571122
fax +45-98-572538

Uponor Group
P.O.Box 130
DK-9560 Hadsund
puh. +45-98-574477
fax +45-98-573711

Wirsbo Danmark A/S
Banemarksvej 2
DK-2600 Glostrup
puh. +45-43-453797
fax +45-43-431011

Tsekin tasavalta

Uponor Czech spol. s.r.o.
Bezová 1
147 00 Praha 4
puh. +420-2-44460668
fax +420-2-44462171

Ukraina

Uponor Repr. Office
Zhylyanska street 7 B
Office N:o 2
252033 Kyiv

puh. +380-44-2278257
fax +380-44-2274794

Unkari

Uponor Müanyag
Csörendszer Kft.
Zay utca 1-3
H-1037 Budapest
puh. +36-1-3688227
fax +36-1-3888111

Uponor Müanyag
Csörendszer Kft.
Nyár U. 10
H-7101 Szekszárd
puh. +36-74-316199
fax +36-74-315859

Venäjä

A/O Uponor Rus
Fontanka 132
198005 St. Petersburg
puh. +7-812-3275688
fax +7-812-3275690

Viro

Uponor Eesti AS
Majaka-pöök 15
EE0014 Tallinn
puh. +372-6380868
fax +372-6380867

Yhdysvallat

Hot Water Systems of
North America
7234 Lancaster Pike
Suite 300-A
Hockessin, DE 19707
puh. +1-302-235-4202
fax +1-302-235-4204

Molded Access Products
A Div. of Uponor ETI Co.
3401 Custer Rd, Suite
115
Plano, Texas 75023-7546
puh. +1-972-612-4676
fax +1-972-612-4675

Radiant Technology
11A Farber Drive
Bellport, NY 11713
puh. +1-516-286-0900
fax +1-516-286-0947

Stadler Corporation
3 Alfred Circle
Bedford, MA 01730
puh. +1-781-275-3122
fax +1-781-275-5398

Uponor Aldyl Company
7234 Lancaster Pike
Suite 300-A
Hockessin, DE 19707
puh. +1-302-235-4200
fax +1-302-235-4203

Uponor Aldyl Company
7901 N. Kickapoo
Shawnee,
Oklahoma 74801
puh. +1-405-273-0900
fax +1-405-273-1101

Uponor Aldyl Company
4501 West 49th Street
Tulsa, Oklahoma 74107
puh. +1-918-446-4471
fax +1-918-446-9369

Uponor Aldyl Company
SmartHeat Dev't Group
2495 Old Middlefield Rd
Mountain View, CA
94043
puh. +1-650-969-6896
fax +1-650-969-6790

Uponor ETI Company
P.O.Box 709
Old Route 33, West
Buckhannon,
West Virginia 26201
puh. +1-304-472-6110
fax +1-304-472-0742

Uponor ETI Company
1600 Stout Street
Suite 1710
Denver
Colorado 80202-3134
puh. +1-303-893-1101
fax +1-303-893-4140

Uponor ETI Company
6500 North Brown
Station Road
Columbia,
Missouri 65202
puh. +1-573-474-8511
fax +1-573-474-1760

Uponor ETI Company
105 East Avenue M
Conroe, Texas 77301
puh. +1-409-760-2888
fax +1-409-760-1357

Uponor ETI Company
425 South 67th Avenue
Phoenix, Arizona 85043
puh. +1-602-936-9203
fax +1-602-936-9217

Uponor U.S., Inc.
1600 Stout Street,
Suite 1710
Denver,
Colorado 80202-3134
puh. +1-303-893-1101
fax +1-303-893-6608

Wirsbo Company
5925 148th Street W.
Apple Valley,
Minnesota 55124
puh. +1-612-891-2000
fax +1-612-891-2008

Paino: Kirjapaino Auranen, Forssa.
Vuositiedotomuksessa mainitut
tuotenimet ovat Uponorin rekisteröimiä.

Uponor-konserni
Pääkonttori
Kimmeltie 3
02110 Espoo

Puh. 09-4789 62
Telefax 09-4789 6400
<http://www.uponor.com>